

༄༅། བོད་ཀྱི་དམངས་ཁྲོད་རི་སྤང་སྒྲིབ།

ཚུམ་ཐྱིག་པ་གཡང་སྤྱད།

བོད་ལྗེ་འཇམ་མི་དམངས་དཔེ་སྒྲུབ་ཁང་།

༡༡། ། བོད་ཀྱི་དམངས་ཁྱོད་རྩིས་ལྟོས། །

བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དབུ་ཕྱོག་ཁང་།

图书在版编目(CIP)数据

论藏族民间尸语故事:藏文/央吉编著. - 拉萨:西藏人民出版社,2009.6
ISBN 978-7-223-02667-3

I. 论… II. 央… III. 藏族-民间故事-文学研究-中国-藏语 IV. I207.7
中国版本图书馆 CIP 数据核字(2009)第 084100 号

论藏族民间尸语故事

编 著	央吉
责任编辑	刚组
封面设计	阿曲
出版发行	西藏人民出版社(拉萨市林廓北路 20 号)
印 刷	西藏军区印刷厂
开 本	850×1168 1/32
印 张	6
字 数	100 千
版 次	2009 年 6 月第 1 版
印 次	2009 年 6 月第 1 次印刷
印 数	01-2,000
书 号	ISBN978-7-223-02667-3
定 价	12.00 元

版权所有 翻印必究

(如有印装质量问题,请与出版社发行部联系调换)

发行部联系电话(传真):0891-6826115

བོད་བྱི་དམངས་བྲིད་རྩ་ཁྲིད་ཀྱི་ལྟ་བུ།

ཚིག་ཐོག་པ།	གཡང་ཕྱིད།
ཚིག་ཐོག་འགན་འཁུར་པ།	རྒྱ་བཙུགས།
མཐུན་ཤོག་འཆར་འགོད་པ།	རག་ཚས།
དཔེ་ལྷན་ཆུང་པ།	བོད་རྒྱུང་ས་མི་དམངས་དཔེ་ལྷན་ཁང་། (ལྷ་ས་ཁྱིམ་སྐོར་བྱང་ལམ་སྤོ་ཡང་20པ་)
ཕར་འདེབས་ཆུང་པ།	བོད་དམག་ཁྲུལ་ཁང་ཕར་འདེབས་བཅེ་གྲ།
དེབ་ཆད།	850 × 1168 1/32
ཕར་སྟོག	6
ཡིག་གྲངས།	བྲི་10
ཕར་གཞི།	2009ལོའི་ཟླ་6པར་ཕར་གཞི་1བསྐྱེགས།
ཕར་ཐེངས།	2009ལོའི་ཟླ་6པར་ཕར་ཐེངས་1བཟུང་།
ཕར་གྲངས།	01 – 2,000
དཔེ་དབུ་ཡང་གྲངས།	ISBN978 – 7 – 223 – 02667 – 3
ཕན་ཚུན་སྤྱོད།	12.00

སྒྲིང་གཞི།

དེ་ཡང་འཛམ་གླིང་ཡང་ཅེར་གནས་པའི་ཁ་བའི་རྒྱངས་འདིར་གནའ་
རྩས་ནས་བཟུང་ལས་ལ་བཙོན་ཞིང་། ཤེས་རིག་བཟ་བ། དཀའ་སྤྱད་བབ་
ཆགས་ཀྱི་གཤིས་རྒྱད་བཟང་པོ་དང་ལྷན་པའི་རང་རེའི་ཡབ་མེས་རྣམས་ཀྱིས་
རང་གི་སྤྱོད་ཀྱི་ཙལ་ལ་བཞེན་ནས་འཛམ་གླིང་ཡུལ་གྱི་ཀུན་རྫེན་གྲགས་ཆེ་
ལ་ངོ་མཆར་མད་དུ་བྱུང་བའི་ལོ་རྒྱུས་དང་རིག་གནས་སྤྱན་སྤེལ་བྱས་ཡོད།

རང་ཅག་བོད་དུ་ཡོངས་གྲགས་སུ་པ་སྤེལ་ཆུན་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་
དང་མ་བྲག་སྤྱན་གཉིས་ལས་བོད་མིའི་རིགས་རྒྱད་འཕེལ་བ་ནས་འགོ་རྩུགས་
པའི་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རིང་པོའི་ནང་བོད་ལ་འདྲ་ཤིང་འཛིན་སྤངས་ཀྱི་རྣམ་
པ་མང་པོ་བྱུང་ཞིང་། དེ་དག་ཕན་ཚུན་བར་འཐབ་ཚད་དང་མཉམ་བཟེས་
འཕེལ་རྒྱས་བྱུང་བའི་གོ་རིམ་ཀྱི་ནང་མི་རྣམས་ཀྱི་ཆབ་སྲིད་དང་བསམ་བློ།
རིག་གནས། དཔལ་འབྱོར། ཡུལ་སྤོལ་གོམས་གཤིས་སོགས་གང་གི་ཐད་
ལའང་འཕོ་འཁྱར་དང་འཕེལ་རྒྱས་བྱུང་བཞིན་ཡོད། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེར་
ཁག་དང་གནའ་རབས་ཀྱི་ས་ཁམས་དང་འཁྱར་རྩོལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་མཁན་
ཆན་ཞིབ་པ་ཆོས་སྡེ་ཆོག་བཞག་པ་ལྟར་ན། ཉིང་ཁྱི་དང་ཁ་རྩབ་ས་ཁུལ་ནས་
གནའ་རབས་ཀྱི་མིའི་རྩས་པ་དང་ཁང་པའི་རྗེས་ཤུལ། རྩོམ་ལག་ཆ་ལྡོག་སོགས་
དང་། རྩེ་ཆས། རྩས་ཆས། འབྲུ་རིགས་ཀྱི་སྤྱོད་སོགས་འཕོར་ཆེན་སྤྱོད་པ་དེ་
དག་ལ་མིའི་བཞི་རྩོད་ལྟ་བུ་རྒྱ་ནས་ལྟོང་བར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་ཡོད། མི་རིགས་
ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཅུང་སྤྲད་རིགས་འཕེལ་རྒྱས་འགྲོ་བའི་སྐར་ཡིན། བོད་ལའང་

སྐབས་དེ་ནས་བཟུང་རང་རང་གི་འཆོ་བའི་འདུ་ཤེས་ལྷ་ཆོགས་དང་བྱིས་ཆུང་གི་
འབྲུང་ཁྲུང་ས། ཆོ་པའི་ནང་དུ་སྦྱོད་རྒྱུ་མེད་ཀྱི་ཆད་གཞི་སོགས་བྱང་བ་མ་
ཟད། འདུས་བྱས་ཀྱི་ལ་འདུ་ཤེས་ཡོད་པའི་གདོད་མའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་བ་
ལྟེ་རང་བྱུང་ཁམས་ཀྱི་སྤང་ཚུལ་ལ་ཆན་རིག་དང་མཐུན་པའི་འགྲེལ་བ་རྒྱག་མ་
བྱུང་བས་དེ་དག་ལྟ་བུ་གཉན་བཅན་གྱི་གཞུགས་སུ་བཞུགས་དེ། བཀྲར་ན་མགོན་
རྒྱལ་བའི་བྱེད་པ་དང་མ་བཀྲར་ན་གཞོན་སྤྱིལ་བར་སེམས་ནས་ལྷ་མཆོད་བྱེད་པའི་
བྱེད་སྒོ་འཕགས་ཀྱི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཆོ་ག་དར། འདི་ལྟ་བུའི་གདོད་མའི་ཆོས་
ལུགས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་དབང་མཛད་བཅུ་གཉིས་ཏེ་གཞོན་སྤྱིལ་ནག་པོ་ལ་སོགས་པ་
བཅུ་ རྒྱལ་ཕན་བཅུ་གཉིས། རྒྱལ་ཕན་སེམས་མ་བཞི་བཅུ་སོགས་ལ་ཐོག་གི་ལོ་
རྒྱུས་རིང་མོ་ཞིག་ལ་བསམ་སྤྱོད་དབང་མཛད་པར་འདོད་དོ། །

གཉེན་ཁྲི་བཅན་པོས་བོད་ཀྱི་རྗེ་པོ་མཛད་པ་ནས་བཟུང་སྤྱར་རྒྱལ་གྱི་
གདུང་རབས་དབྱུང་བཞེས་ཤིང་། བཅན་པོ་དེའི་དུས་སུ་བོན་ཆོས་དར་བའི་སྐར་
《བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རྒྱུས་རིམ་གཞུག་ལྟ་བུ་ལེ་ལོ་བཞུགས་པ་》དང་ཆལ་པའི་དེབ་དམར་ལས་“དེ་
ལས་བབས་སུ་སྤྱོད་མཁར་ཡུམ་བྱ་བྱ་སྤྱོད་བཞུགས། འཆོ་མི་སྤྱོད་རྒྱལ་དང་ཙ་མི་
བྱུག་གར་གཉིས་ཀྱིས་སྤྱོད་བྱས། སྤྱོད་མཁར་ཡུམ་བྱ་བྱ་མཁར་བཞུགས་” ①
ཞེས་བྱང་ལ། “ཆོས་ལུགས་འདི་ནི་གདོད་མའི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཐང་གཞིའི་ལྟ་བ་
འབྲུང་བ་ལྟའི་ལྟ་དང་ཡུལ་ལྟ། དམ་ལྟ་དང་ཞིང་ལྟ་སོགས་རིགས་མི་འདྲ་བ་
མང་པོ་ཡོད་པ་དེ་ཆོར་དམར་མཆོད་འབུལ་བའི་ཆོས་ལུགས་བོན་དཀར་ཟེར་བ་
བྱུང་ཞིང་། དེ་ལ་དམིགས་བསམ་ལྟ་བུ་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་མེད། གྱི་རྒྱུ་
བཅན་པོའི་དུས་སུ་མངའ་རིས་ཞང་གཞུང་ཡུལ་དུ་གཤེན་རབ་མི་བོ་ཆེ་བྱུང་ཞིང་།
དེས་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་གསར་གཞོད་མཛད་པ་དེ་ནི་འབྲུང་བོན་ཟེར་བ་

དེ་ཡིན་པ་ལས་བརྗོད་ཅིང་། རྟོག་ཆོས་གསར་བ་དེར་སྤངས་གཞུག་ཟེར།
ཕྱི་བ་ཐུ་མཁའ་མི་མེད་ལ་སྙེ་འདྲེ་ཡོད་པར་ཁས་ལེན་” ② ཞེས་《ཆོས་ཀྱི་རྒྱུ་
འབྲེལ》ནང་དུ་འཁོད་འདུག

དེ་ལྟར་བོད་ཁྱིམ་རྒྱལ་ཡིག་ཚང་ནམས་ལྷ་དཔལ་པའི་ཆོས་མ་དར་གོང་པོད་
 གྱི་རྒྱལ་ཐོག་ཉི་ཤུ་ཙ་བདུན་རིང་ཆབ་སྲིད་རྒྱུར་ཤེའུ་པོན་གསུམ་གྱིས་བརྒྱུར་ས་
 པའི་སྐོར་ལ་《བོད་ཁྱིམ་དཔལ་པའི་ཆོས་རིག་རྒྱུ་བཤད་སློབ་གསུང་འདེན་པའི་རྒྱ་
 རིང་ས་ཁེས་བྱ་བ》p302ལས་“རྒྱལ་ཐོག་ཉི་ཤུ་བདུན་རིང་ལ་ཆབ་སྲིད་རྒྱུར་ཤེའུ་
 པོན་གསུམ་གྱིས་བརྒྱུར་ས་” ③ ཁེས་པའི་རྒྱུར་འདི་ད་ལྟ་བཤད་པའི་“རྒྱུར་”དང་
 མཚུངས། སྐབས་དེར་རྒྱུར་གི་བྱེད་ཀྱས་ལ་རིགས་གཉིས་མཆིས་ཏེ་(1) “ཆབ་
 སྲིད་རྒྱུར་ཤེའུ་པོན་གསུམ་གྱིས་བརྒྱུར་ས་” ཁེས་ཆབ་སྲིད་རྒྱུར་བྱེད་ཅིག་དང་།
 (2) “ལྷན་གྱི་ཆོས་ཁྱོད་བར་བྱ་བའི་ཁྱིམ་རྒྱུར་བཞུན་” ཁེས་པའི་ཆོས་ལུགས་ཤེས་
 བྱེད་ཅིག་ཡིན། “རྒྱུར་གིས་ཆབ་སྲིད་བརྒྱུར་ས་” ཁེས་པའི་ཁྱོད་ལ་ཁྱུང་
 དཀར་སློབ་པའི་འཕྲིན་ལས་མཆོག་གིས་“ཁྱིམ་ལུགས་དང་ཀྱན་སྦྱོང་ལེགས་
 ཉེས་སོགས་ཀྱི་དགོ་སྦྱོར་ནམས་རྒྱུར་གི་ནང་གསལ་པའི་དྲང་སྟོགས་དང་ཤྲོག་
 སྟོགས་ཀྱི་དཔེ་མཆོན་མི་ལྟེན་གཞུགས་ལྷ་བཞོད་པའི་བྱ་བ་བས་རྒྱུད་དེ་སྦྱོར་ཆོགས་
 ཐོག་གི་མི་ཚང་མར་ཁྱིམ་ལུགས་དང་ཀྱན་སྦྱོང་། ཁེས་རིག་བཅས་ཀྱི་སློབ་པ་གསོ་
 རྒྱལ་པའི་བྱ་བ་བས་རྒྱུད་པ་དེར་ཟེར། དེར་སྐབས་ཀྱུང་གོ་སྟོན་སློབ་གསོའི་ཀྱས་
 པ་ཆེ་པའི་རྒྱུར་རིང་རྒྱུར་སྟོན་ཆོགས་ཀྱིས་པ་དེས་སྦྱོར་ཆོགས་ཐོག་ལ་ཕན་འབྲས་ཏེ་
 ཅང་ཆེན་པོ་ཐོན་པ་ཞེ། ཁྱིམ་ཁང་གི་ཁྱིམ་ལུགས་ལས་ཀྱུང་ལེགས་པ་ཡོད་”
 ④ ཅས་གསུངས་པ་ལྟར་ལྟ་སྟོན་པའི་གཉན་བཅན་ཡར་སྟོན་གྱི་བོད་ཁྱིམ་བཅན་པོ་
 རིམ་ཕྱོད་ནམས་ཀྱིས་རྒྱུར་ལ་བཞེན་ནས་ཆབ་སྲིད་བརྒྱུར་ས་རྩུལ་བཞུན་ཡོད།

“ལུང་གིས་ཆོས་གོ་བར་བྱ་བའི་ཕྱིར་སྐྱེད་བཟུང་བ་ལྟན་”ཞེས་པ་ནི་《སྤྱིར་རྗེ་པད་མ་དཀར་པོའི་མདོ་》ལས་“ཀུན་དགའ་པོ་བདེ་བཞིན་གཤེགས་པས་གསུངས་པའི་ཆོས་འདུལ་བ་འདི་རྣམ་པར་འཕེལ་བ་དང་། ཡོངས་སུ་མི་ཉམས་པ་དང་། ཀུན་ཏུ་སྐྱེད་ཞིང་སྤྲོ་བ་དང་། རྒྱུ་མི་ཐོས་བྱ་བའི་ཕྱིར་སྤྱོད་ལ་དཔེ་བཟུང་པར་བྱ་ཉེ་འདི་ལ་སྦྱོས་བྱ་ཁ་ཅིག་དཔེས་སྦྱས་པའི་ཤེས་པར་འབྱུར་རོ་” ⑤ ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར་བཀའ་དང་སྦྱོས་རབས། རྟོགས་བརྗོད་སོགས་ཚང་མ་སྐྱེད་རྒྱུ་དག་ལ་སྐྱེད་ཉེ། དཔེ་ཡི་སྟོན་ཆོས་ཀྱི་དགོངས་དོན་ཟབ་མོ་སྟོན་པ་ཡིན།

《བཀའ་ཐང་ཕྱེ་ལུ་》ལས་“རྗེ་གཅིག་གཉེན་གྱི་བཅའ་པོའི་རིང་ལ། ལྟ་ཡི་ཆོས་ལུགས་སྐྱེད་དང་ཕྱེ་ལུ་” ཞེས་གཉེན་གྱི་བཅའ་པོའི་དུས་སུ་དར་བར་བཤད་ཡོད་ལ། དེ་མིན་《ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》དང་《དབྱིད་ཀྱི་རྒྱལ་མོའི་སྤྱད་བྱངས་》སོགས་སུ་འདྲ་སྐྱེད་ཕྱིན་གསུམ་གྱིས་མྱིན་བསྐྱེད་སྐྱེད་ཆུལ་བཟུང་ཡོད།

མདོར་ན། བོད་གངས་ཅན་གྱི་ཡུལ་དུ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་སྐབས་དེས་ཅན་ཞིག་གི་རིང་ལ་ཆབ་མྱིན་སྐྱེད་དང་ཕྱེ་ལུ་བོན་གསུམ་གྱིས་བསྐྱེད་སྐྱེད་པ་དང་“སྐྱེད་ནི་བོད་ཀྱི་གནའ་རབས་གྱིས་གདོད་མའི་སྤྱི་ཆོགས་སུ་སྐྱེད་བའི་ལྟ་སྐྱེད་གི་རྣམ་པ་ལྟན་པའི་ཆོས་རིག་གི་རིགས་ཤིག་ཡིན་” ⑥ ཞེས་གནད་དོན་སྤྱད་རྒྱལ་ལགས་ཀྱི་ཕྱག་ཚིམ་《མཁུར་སྤྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་བྱད་ཆོས་》ཞེས་པའི་ནང་འཁོད་ཡོད། དེས་ན་སྐྱེད་ནི་གདོད་མའི་ཆོས་ལུགས་སམ་གདོད་མའི་སྤྱི་ཆོགས་སུ་སྐྱེད་བའི་ཆོས་རིག་ཅིག་ཡིན་ལ། ཆོས་ལུགས་འདིའི་འདུ་ཤེས་འཛིན་སྟངས་དང་མཐུན་པའི་སྐྱེད་སྤྱི་ཆོགས་ཉེ་མ་སངས་ཀྱི་སྐྱེད་དང་མཆིལ་པའི་སྐྱེད་། རོ་ལངས་གསེར་སྐྱབ་ཀྱི་སྐྱེད་། རང་བྱུང་དངོས་པོ་དང་དུད་འགྱུརི་སྐྱེད་། རྒྱལ་སྤན་དང་

རིགས་རྒྱུད་ཚོ་པ་ཁག་དབར་གྱི་དཔག་འབྲག་སྐྱོར་གྱི་རྒྱུར་སོགས་སྟན་པོ་ན་ཡི་
 བཅུད་ལེན་པ་བཤང་གིས་མི་ལང་བ་མང་པོ་བྱུང་། རྒྱུར་དེ་དག་ནི་ཐོད་མི་རང་
 ཡུལ་གྱི་འཆོ་བའི་གཤེན་ས་རྒྱན་པོའི་ཐོག་འབྲངས་པར་མ་བཟད། ཉན་དོན་དང་
 རྒྱ་ཆལ་གྱི་བྱུང་ཆོས་སོགས་གང་གི་ཐད་ནས་ཀྱང་ཐོད་གྱི་གནའ་པོའི་སེམས་
 ཁམས་ཀྱི་འདུ་ཤེས་དང་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་དད་མོས། མཛེས་རིག་གི་ལྟ་བུ། འཆོ་
 བའི་སྦྱིད་ལྷག་སོགས་རྒྱས་པ་དང་བཟུས་པ། དོན་དངོས་དང་འཆར་ཡན་ཅི་
 རིགས་ཀྱི་སྐྱོན་ནས་མཆོན་བྱུང་བས། དཔངས་རྒྱུར་འདི་དག་ནི་ཆོས་ལུགས་
 གཞན་གྱི་འདུ་ཤེས་འཛིན་སྟངས་དང་མི་རིགས་གཞན་གྱི་འཆོ་བའི་འདུ་ཤེས་
 དང་ཡུལ་ཤྲོལ་གོམས་གཤིས་སོགས་ཀྱི་ལྟ་མ་ཁྱུགས་པའི་ཐོད་རང་གི་ཚུལ་རིག་
 རྣལ་མ་ཞིག་ཡིན་པ་སྟོན་ཅི་དགོས། ཐོད་ཀྱི་དཔངས་ཁྲོད་རྒྱུར་གཏམ་ལ་ལོ་
 རྒྱས་རིང་པོ་དེ་འདྲ་ལྟོན་ཡོད་ཀྱང་། མི་འགའ་རེས་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱི་
 ཚོད་རྒྱུབ་ཀྱི་དངོས་གཙུག་ལྟ་བུ་དང་ལོ་རྒྱས་ཀྱི་དངོས་གཙུག་ལྟ་བུའི་ཆ་བའི་
 དགོངས་དོན་དང་རྒྱུ་འགལ་དུ་ཕྱིན་ནས། ཕྱི་རྒྱུལ་གྱི་རྣམ་པར་མགོ་འཁོར་ཉེ་
 རང་རེའི་དཔངས་ཁྲོད་ཀྱི་རྒྱུར་གཏམ་《རྩ་རྒྱུར་》གི་མཆེད་ཁྲངས་རྒྱལ་ཁབ་
 གཞན་ལ་གཏུགས་པའི་ལྟ་བུ་ལྟེ་《རྩ་རྒྱུར་》ནི་རྒྱ་གར་བའི་《རྩ་རིངས་འདྲེའི་
 གཏམ་རྒྱུད་ཉེར་ཁུ་པ་》ལས་བྱུང་བར་འདོད་ནས་དེའི་མཆེད་ཁྲངས་རྒྱ་གར་ལ་
 ཁྲངས་གཏུགས་པ་དང་གཅིག་ ཡང་《རྩ་རྒྱུར་》ནི་རྒྱ་གར་གྱི་སྟོབ་དཔོན་ལྟ་བུ་བ་
 གྱིས་བཙམས་གནང་བས་དེ་ནི་རྒྱ་གར་བའི་བཙམས་རྒྱུར་གི་རྒྱུར་རྒྱུད་ཅིག་ཡིན་
 པར་འདོད་ནས་དེའི་མཆེད་ཁྲངས་རྒྱ་གར་ལ་གཏུགས་པ་དང་གཉིས་བཅས་
 གཙུག་པོར་བརྗོད་ཚུལ་མི་འདྲ་བ་ཁག་གཉིས་ཡོད་པ་རེད། ད་ཡོད་རྒྱལ་སྤྱི་རྒྱལ་
 ཉན་དུ་《རྩ་རྒྱུར་》སྐྱོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་དཔྱད་ཚོམ་རེ་འགའ་མཐོང་རྒྱ་

ཡོད་ཅུང་། སྤྱིར་ནང་དོན་ཆེས་སྒྲུབས་བདེ་བ་ཉེ་སྤྱང་ཁོ་ན་བཤད་པ་ཙམ་མ་གཏོགས་དམངས་སྤྱང་འདིར་ཁྱོད་ཡོངས་ནས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་དབུད་ཚོམ་སྤེལ་བ་ཞིག་ཁོ་མོས་ད་བར་མཐོང་ཐོས་མ་བྱུང་ལ། ལྷག་པར་དུ་《རྒྱུང་》གི་མཆེད་ཁྲུངས་རྒྱ་གར་ལ་གཏུགས་པའི་དབུད་ཚོམ་གྱི་ནང་དུ་རྒྱབ་ཉེན་དུ་བཅོལ་ཅུང་ཞིང་གནད་ལ་འཕྱགས་པའི་ལུང་རིགས་སྤྱིར་དེ་ཐང་རུ་དང་མོ་གཤམ་གྱི་བྱ་ཉུ་ཡིན་པས་ན་སྤྱོད་རིག་དམན་པའི་ཁོ་མོས་དུས་ཡུན་རིང་ཙམ་ནང་འབྲེལ་ཡོད་ཐོད་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་དང་དམངས་ཁྲོད་ཚོམ་རིག་གི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་སྐོར་གྱི་དེབ་དང་འཆོལ་བསྐྱུ་ལག་སོན་བྱུང་བའི་དབུད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་སོགས་ཞིབ་ཆགས་དོན་ན་གྱི་སྒོ་ནས་ཉུ་སྤྱོད་དང་བསམ་གཞིགས། ཁྱོད་ཡོངས་ནས་དབུད་བསྐྱར་བྱས་པ། ལྷག་པར་དུ་རང་གི་དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་དམ་པ་ཀན་གསང་བདག་རྟོ་རྩེ་ལགས་དང་ཀན་མིག་དམར་ལགས་སོགས་ཀྱིས་དཔེ་མཁུན་སྤྱི་ཙམ་མེད་པར་སྦ་ཆེའི་བཀའ་སློབ་གནང་བ་དང་། དེ་བཞིན་སློབ་ཐོན་གོང་གི་སྤྱི་ཆོགས་རྟོག་ཞིབ་གྱི་གོ་སྐབས་བཟང་པོ་དང་བསྐྱུན་ནས་རང་ཉིད་ཀྱིས་མཆོ་སྦྱོར་ཞིང་ཆེན་དང་ཀན་སུའུ་ཞིང་ཆེན་གཉིས་ཀྱི་མཁས་དབང་ཆོར་བཅར་འདྲི་བྱས་པ་དང་། ད་དུང་ཉུ་ཁ་འཕྱོངས་རྒྱས་རྒྱུ་དང་མངའ་རིས་སྦ་མདའ། སྤྱི་ཤེང་སོགས་སུ་དམངས་ཁྲོད་དུ་རྟོག་ཞིབ་བྱས་པ་སོགས་བརྒྱད། 《རྒྱུང་》ནི་ཐོད་མི་རིགས་ཀྱིས་དུས་ཡུན་རིང་པོའི་ལོ་རྒྱུས་ནང་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་ངོས་འཛིན་དང་བསྐྱར་བཞོད་བྱེད་པའི་ཁྲོད་དུ་གསར་དུ་བསྐྱུན་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། འདིས་ཀྱང་ཐོད་གྱི་གནའ་ཉེའི་ལོ་རྒྱུས་དང་ཡུལ་སྤེལ་གོམས་གཤེས། རིག་གནས་དང་དཔལ་འབྱོར། ཆོས་ལུགས་དང་སྐད་རིགས་སོགས་རི་བཞིན་མཆོན་ཡོད་པས། དམངས་སྤྱང་དེའི་མཆེད་ཁྲུངས་རྒྱ་གར་ལ་

གཏུགས་པ་དེ་ནི་མིན་ཏུ་མེ་འོས་པས། རྒྱ་རིག་དམན་པའི་ཁོ་མོས་སོ་པག་
འཕངས་ནས་གཡང་ཁེ་ལེན་པའི་ཚུལ་དུ་རེ་ཞིག་དེའི་ཐད་ལ་དབྱད་པར་འདོད་
དོ། །གལ་ཏེ་《རྩལ་ལྷན་པ་ཞིབ་ཆགས་ཤིག་བྱེད་བྱའོ།》
གི་ཆེས་དམིགས་བསལ་གྱི་ཚུལ་ལྟས་དེ་རིགས་སྤྱར་རྒྱལ་བཅན་པོའི་གོང་ནས་
པོད་ཀྱི་དམངས་ཁྲོད་དུ་དར་བེན་པ་རྒྱུ་ལྟ་མ་ཟད། ད་བར་《རྩལ་ལྷན་པ་
ཞི་སྤྱོད་ལ་དབྱད་པ་ཆ་ཆང་བ་ཞིག་མེད་པའི་སྤྱང་ཆ་ཁ་སྤྱང་བྱའོ།》

ཡིན་ནའང་། རིག་སྤྱོད་པ་དམན་ལ་མཐོང་ཐོས་དབེན་པའི་ཁོ་མོས་པའི་
ནང་གི་སྤྱལ་པ་དང་གཉིས་སུ་མ་མཆིས་པའི་ཁོ་མོས་དབྱད་པ་བྱས་པའི་ཁྲོད་
འགལ་འབྲལ་གྱི་ཆ་རི་སྟེད་ཅིག་ཡོད་མྱོད་པས་སྤྱོད་པ་ཞི་ཞེས་ཐོ་ནམས་ཀྱིས་གལ་
ཆེའི་བཀའ་སློབ་གང་མང་ལྷག་སྟོལ་ཡོད་པ་མཐེན། ། ། །

དཀར་ཆག

- ཐོང་གཞི། (1)
- ལུ་དང་པོ། དམངས་སྤྱང་གི་བཤད། (1)
- ས་བཅད་དང་པོ། དམངས་སྤྱང་གི་གོ་དོན་དང་ཚུལ་ལུས་བཤད་
 པ། (1)
- དང་པོ། གོ་དོན་བཤད་པ། (1)
- གཉིས་པ། ཚུལ་ལུས་བཤད་པ། (5)
- ས་བཅད་གཉིས་པ། དམངས་སྤྱང་གི་བྱད་ཚུལ་དང་དབྱེ་བ་མདོར་
 བསྟན་པ། (5)
- དང་པོ། བྱད་ཚུལ་བཤད་པ། (5)
- གཉིས་པ། དབྱེ་བ་བཤད་པ། (11)
- ལུ་གཉིས་པ། 《རྩ་སྤྱང》གི་མཆེད་ཁྲུང་ས་སྐོར་ལ་དབྱེད་པ།
 (14)
- ས་བཅད་དང་པོ། 《རྩ་སྤྱང》གི་བྱད་འཕེལ་ལོ་རྒྱུས། (14)
- དང་པོ། 《རྩ་སྤྱང》གི་ཐོག་མའི་འབྱུང་ཁྲུང་ས་བཤད་པ། ... (14)
- གཉིས་པ། དུན་རྒྱུ་ནས་ཐོན་པའི་ཐོད་ཀྱི་གནའ་ཐོད་སྤྱང་དང་
 《རྩ་སྤྱང》དབར་གྱི་འཕེལ་བའི་སྐོར། (19)
- གསུམ་པ། 《རྩ་སྤྱང》ལ་འགྱུར་ཡིག་མང་པ། (22)
- བཞི་པ། 《རྩ་སྤྱང》ལ་མཚན་བྱང་དང་དཔར་གཞི་རྣམས་གྲངས་
 མང་པ། (102)
- ལྔ་པ། 《རྩ་སྤྱང》དང་སྒྲིབ་དཔོན་སྤྱི་བཤད་ཀྱི་ཡུལ་དུས་ཀྱི་
 བྱད་པར། (105)

- བྱུག་པ། 《རྒྱ་རྒྱུ་ལ་ནང་བསྟན་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་ཤན་ཞུགས་》
 བ། (112)
- ས་བཅད་གཉིས་པ། 《རྒྱ་རྒྱུ་གི་མྱིག་གཞི་དང་བྱུང་རིམ་བཤད་》
 བ། (115)
- དང་པོ། མྱིག་གཞི་བཤད་པ། (115)
- གཉིས་པ། བྱུང་རིམ་བཤད་པ། (117)
- ས་བཅད་གསུམ་པ། 《རྒྱ་རྒྱུ་གི་བརྗོད་བྱ་བཤད་པ། ... (121)
- དང་པོ། བོད་ཀྱི་མྱི་ཆོས་ཀྱི་འཆོལ་བ་དང་གནས་བབ་
 མཆོན་པ། (121)
- གཉིས་པ། བོད་རང་གི་བྱུང་ཆོས་དང་ལྟན་པའི་གཏམ་དཔེ་
 དང་དམངས་གཞན་མང་དག་ཡོད་པ། (125)
- ས་བཅད་བཞི་པ། 《རྒྱ་རྒྱུ་གི་བསམ་སྒྲུའི་ནང་དོན་དང་རྒྱ་ཆལ་
 གྱི་བྱུང་ཆོས་སྒྲིལ་བཤད་པ། (131)
- དང་པོ། བསམ་སྒྲུའི་ནང་དོན། (131)
- གཉིས་པ། རྒྱ་ཆལ་གྱི་བྱུང་ཆོས། (143)
- ལེའུ་གསུམ་པ། 《རྒྱ་རྒྱུ་ལ་ལྟན་པའི་རིན་ཐང་གི་སྒྲིལ་བ།
 (151)
- ས་བཅད་དང་པོ། ཆོས་རིག་གི་རིན་ཐང་། (152)
- ས་བཅད་གཉིས་པ། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་རིན་ཐང་། (154)
- ས་བཅད་གསུམ་པ། དམངས་སྤྱོད་རིག་པའི་རིན་ཐང་། (158)
- ས་བཅད་བཞི་པ། སྤྱོད་གསལ་རིན་ཐང་། (159)
- མཆན་འགྲེལ་དང་དབྱེད་གཞིའི་ཡིག་ཆ། (163)
- དང་པོ། མཆན་འགྲེལ། (163)

གཉིས་པ། དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ།.....	(166)
མཐུག་བསྟུ་བའི་གཏམ།	(171)
རབ་འབྱམས་གོ་མིང་གཉིས་བའི་ལོ་གསུམ་ནང་སྤེལ་བའི་དཔྱད་ ཚོམ།	(173)
བྱགས་རྩི་ཆེ་ཞུ་བའི་གཏམ།	(174)

ལེའུ་དང་པོ། དམངས་ཁྱུང་གི་བཤད།

ས་བཅད་དང་པོ། དམངས་ཁྱུང་གི་གོ་དོན་དང་
ཚུམ་ལུས་བཤད་པ།

དང་པོ། གོ་དོན་བཤད་པ།

དམངས་ཁྱུང་ཚུམ་རིག་མི་ཚུམ་རིག་གི་སྐབ་ཆ་གཙ་པོ་ཞིག་ཡིན་ཅིང་།
དེས་པོད་ཀྱི་ཚུམ་རིག་ལྟར་འཕེལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ལྟར་གོ་ས་ངེས་ཅན་ཞིག་བཟུང་
ཡོད་ལ། དེའི་ལྟར་བཤད་ཆེས་ལྟ་བུ་ཡིན་ཏེ། མེད་རིགས་ལ་ཡིག་མེད་པའི་
གདོད་མའི་སྤྱི་ཆོགས་ཀྱི་ནང་རང་ཅག་གི་མེས་པོ་རྣམས་ཀྱིས་བསམ་པའི་དཔལ་
ཡོན་དང་དངོས་པོའི་དཔལ་ཡོན་གྲངས་ལས་འདས་པ་གསར་སྦྱར་གནང་བས་
སྤྲོད་ལ་བྱད་མཆར་བ། མི་རིགས་སོ་སོའི་ཚུམ་རིག་གི་ནང་གནས་བབ་ངེས་
ཅན་ལྟར་པའི་ཚུམ་རིག་གི་མ་ཡུམ་ལྟ་བུའི་ཚུམ་རིག་ལྟེ་རག་ཐོག་གི་ཐབས་ལམ་
སྤྱད་ནས་གསར་གཏོད་བྱས་པའི་དམངས་ཁྱུང་ཚུམ་རིག་འདི་ཉིད་སྐབ་པ་རེད།

དམངས་ཁྱུང་ནི་དམངས་ཁྱུང་ཚུམ་རིག་གི་སྐབ་ཆ་གཙ་པོ་དང་ཡན་ལག་
གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་ལ་གནད་ལྟ་མོ་ནས་དར་སྤེལ་ཆེ་བའི་དོན་བརྗོད་ཚུམ་རིག་
ཅིག་ཡིན། སྤྱི་ལོ་རྒྱུ་རང་ཅག་པོད་འདིར་ད་ལྟ་རེ་ཆོས་སྤྱད་བཞིན་པའི་ཡིག་མ་
དར་བའི་སྤྱི་ལོ་རྒྱུ་རང་ཅག་པོད་སྤྱི་ལོ་རྒྱུ་ནས་སྤྱད་ལེའུ་པོ་གསུམ་གྱིས་སྤྱད་

བསྐྱེད་པ་པའི་གཏམ་རྒྱུ་ལྟར་གྲགས་པས་བོད་ཀྱི་དམངས་རྒྱུ་ལ་ཤིན་ཏུ་རིང་
བའི་ལྷ་རྒྱུ་ཡོད་པ་སྒྲིལ་མེད་ཡིན་ལ་ཡིག་ཐོག་ཏུ་འཁོད་པ་དང་མ་འཁོད་པའི་
དམངས་རྒྱུ་དག་གིས་བོད་ཀྱི་དུས་རབས་རིམ་བྱུང་གི་ཚོམ་པ་པོར་བཅམས་
རྒྱུ་གསར་ཚོམ་བྱུང་པར་ནང་དོན་གྱི་རྒྱ་ཆ་ཕུན་ཕུམ་ཚོགས་པོ་མཁོ་འདོན་བྱས་
ཡོད་པ་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་ངལ་རྩལ་པར་བསམ་པའི་ཡོངས་རྒྱ་དེ་ཅམ་སྒྲིན་པ་
ནི་དཔོག་དཀའ་ལ། རིན་ཐང་གཞལ་དུ་མེད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་རིན་ཐང་དང་
ལྷ་རྒྱུ་རིན་ཐང་། དེ་བཞིན་ཚོམ་རིག་གི་རིན་ཐང་དང་སྒྲིབ་གསོའི་རིན་ཐང་
སོགས་ཀྱིས་བརྒྱན་པའི་ཞོར་བྱ་ཆ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་ནི་སྒྲིལ་ཅི་དགོས། དམངས་
རྒྱུ་གི་གོ་དོན་ནི་དེ་བཅེས་དག་ལས་“རྒྱུ་ལྟུ་བོན་གསུམ་”ཞེས་པའི་རྒྱུ་དེ་
ལ་ཟེར།

འོན་ཀྱང་ཞེས་པའི་ཐ་སྙད་དེར་བོད་ཀྱི་ས་གནས་སེ་སར་མིང་འདོགས་
སྤངས་གཅིག་པ་ཡིན་ནམ་ཞེན་མ་ཡིན་ཏེ། (1)ཨ་མདོ་ཁྲུལ་དུ་གནའ་གཏམ།
(2)སི་ཁྲོན་ཁྲུལ་དུ་གནའ་རྒྱུ་། (3)མཆོ་སྒོན་ཁྲུལ་དུ་གནམ་རྒྱུ་། (4)དེ་
མེན་ས་གནས་འགར་གཏམ་དཔེའམ་དཔེ་སོགས་སུ་འབོད་ཅིང་སྤྱིར་བཏང་
ནས་ལྟ་རྒྱུ་དང་གཏམ་རྒྱུ་དམངས་རྒྱུ་བཅས་གསུམ་ཀའི་སྤྱི་མིང་དུ་དེ་ལྟར་
བེད་སྤྱོད་པ་ལ་མདོན། གང་ལྟར་བོད་ཀྱི་ས་གནས་མི་འདྲ་བར་ཐ་སྙད་མི་འདྲ་
བ་ལྟ་ཚོགས་བེད་སྤྱོད་ཡོད་ནའང་དམངས་རྒྱུ་ཟེར་བ་ནི་དམངས་ཁོང་དུ་དར་
བའི་དོན་བརྟེན་ལྷག་ཚོམ་ཡོངས་རྒྱུ་ལ་ངོས་འཛིན་གྱི་ཡོད་པ་ནི་གཅིག་
མཐུན་ཡིན། བཤས་དབང་ནམ་མཁའི་ཞོར་བྱ་མཆོག་གིས་རྒྱུ་གི་གོ་དོན་ཐད་
ལ་འདི་ལྟར་གསུངས་ཡོད་དེ་“རྒྱུ་ཞེས་བྱ་བའི་ཚོགས་འདི་ནི་བོད་སྐད་ཀྱི་བར་
རྒྱུ་པའི་གས་ཤིག་ལྟེ། ཚོགས་དེ་བེད་སྤྱོད་ཀྱི་དོན་ནི་གནའ་པོའི་དུས་ཀྱི་ལྷ་རྒྱུ་

ཡིད་ཆེས་ཀྱི་གནས་སུ་བྱེད་ཅོས་པའི་གས་གང་ཞིག་ལ་རབ་བཏགས་སམ་མཛེས་
 ཆོས་ཀྱི་ཆོག་དོན་དུ་མས་ཐུག་པར་བྱས་པའི་རིགས། དཔེར་ན་《སྤྱིར་རྗེ་གེ་སར་
 རྒྱལ་པོའི་རྒྱང་》རི་མྱེད་ཅིག་ཡོད་པ་དེ་འདྲའི་རིགས་དང་གཞན་ཡང་དེ་དང་ཆ་
 ལྷགས་ཅམ་འདྲ་བ་《ཡ་ཁུ་ལྷོན་པའི་རྒྱང་》དང་《ཉི་ཆོས་བཟང་པོའི་རྒྱང་》ལྟ་བུ་
 རྟེ། དེ་དག་ནི་མཐའ་གཅིག་ཏུ་གཏན་ནས་མེད་པའམ་བྱང་མ་ཐོང་བ་ལ་སྒྲི་
 བཏགས་ཀྱི་བཅས་པའི་གཞུང་ཡང་མིན་ལ་གཞུང་དེ་དག་ཏུ་གང་གསལ་བའི་
 དོན་ཡོངས་སུ་རྒྱགས་པ་དངོས་སུ་བྱང་ཐོང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཁེར་གཙང་ཞིག་མིན་པ་
 དེ་འདྲའི་རྒྱང་རིགས་གཅིག་དང་། ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཁྱད་སྤངས་ཡང་དག་པའམ་དངོས་སུ་
 བྱང་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཅི་ཞིག་ཀྱང་མེད་ནའང་མིའི་སྒོ་ཁར་མཛའ་བའི་ཆོག་སྒྱུར་དང་
 བྱེད་ལས་ལ་མཚན་ཞིང་དགོང་ཕོ་ལ་ཁས་མཛར་བའི་རིགས་ཀྱན་བཟུན་བྱབ་
 པའི་གཞུང་རྟེ། དཔེར་ན་བོད་མི་ཀྱན་ལ་ཡོངས་སུ་གཤགས་པ་《མི་རྒྱ་གསེར་
 རྒྱང་》དང་། 《མཆིལ་པའི་རྒྱང་》སྐགས་བྱ་རྒྱང་གི་རིགས་སྒྲ་ཆོགས་དང་གཞན་
 ཡང་ལྷུ་དང་རི་བོང་གི་རྒྱང་སྐགས་མདོར་ན་བྱིས་པ་རྒྱང་ཏུ་ཡན་ཆད་རྒྱང་དེ་
 འདྲའི་རིགས་ཉན་བཤད་བྱེད་པ་ལ་དགའ་པོ་ཡོད་ལྟམས་མི་རབས་སུ་བཤད་
 རྒྱུས་དར་རྒྱས་གོང་འཕེལ་དུ་བྱུན་པའི་རྒྱང་གི་སྒྲར་དཔེ་ཐོག་ཏུ་འཁོད་པ་དང་
 མ་འཁོད་པ་ཅི་རིགས་ཤིག་ཡོད་པ་དེ་འདྲའི་རིགས་གཅིག་རྟེ། རྒྱང་གི་རིགས་
 རྣམ་པ་གཉིས་སུ་དེས་པ་ཡིན། གནའ་དུས་སུ་བོད་མི་ཆོས་རྒྱལ་སྤྱི་དུང་གིས་
 བརྒྱངས་པར་བཤད་པའི་རྒྱང་དེ་རིགས་འདི་གཉིས་ཀ་དང་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་
 ཡིན་པ་བཤད་མ་དགོས་”⑦ ཞེས་གསུངས་ཡོད་ལ་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དེ་བ་ཐེར་པ་ལ་
 མོ་ཆེ་ཏུ་རྒྱང་ཞེས་པ་ནི་རྒྱ་ལངས་གསེར་རྒྱབ་ཀྱི་རྒྱང་དང་མ་སངས་ཀྱི་རྒྱང་།
 མཆིལ་པའི་རྒྱང་སྐགས་སུ་བཤད། དེ་རྩར་ན་བོད་ཀྱི་དམངས་ཁྱུང་ཞེས་པ་ནི་